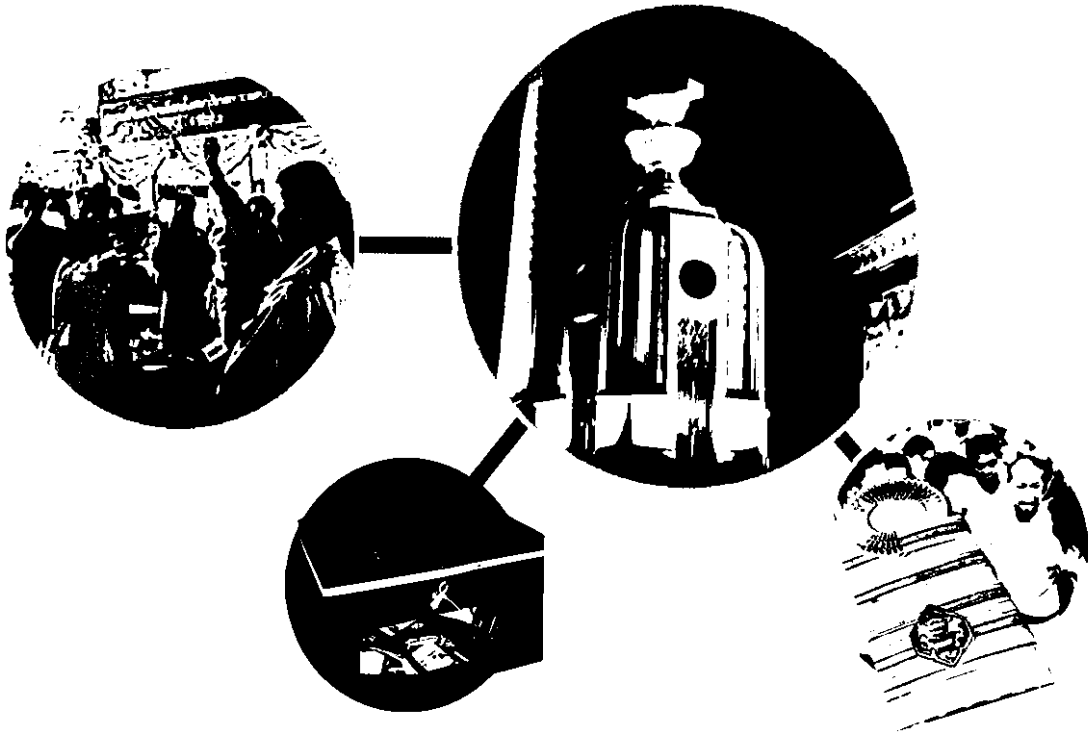

กระจายอำนาจ เพื่ออนาคตของประเทศ และคืนความสุขให้รากหญ้า

ดุลยภาพ
ดุลยพินิจ

มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด

การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้รับกระจายอำนาจจากส่วนกลางอย่างเป็นระบบมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 ได้กลายเป็นเวทีฝึกฝนประชาธิปไตยกับการกระจายอำนาจมากกว่า 10 ปีแล้ว การศึกษาในระดับตำบลและหมู่บ้านของ ผศ.ดร.อภิชาติ สถิตนิรามัย ที่แผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดี สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย โดยสัมภาษณ์ชาวบ้านประมาณ 2,000 ตัวอย่าง

พบว่าชาวบ้านให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งในท้องถิ่นมาก เพราะเป็นประชาธิปไตยที่ “กินได้อย่างยั่งยืน” หมายความว่า ชาวบ้านเข้าใจแล้วว่าการเลือกคนดีเข้าไปทำงานมีผลต่อความเป็นอยู่ของตนมาก สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของคนหมู่มาก สำหรับการเลือกตั้งท้องถิ่น เงินไม่ใช่คำตอบสุดท้ายอย่างที่คุณในเมืองคิดกัน แม้จะยังสำคัญอยู่ก็ตาม

การศึกษาดัชนีชี้วัดสุขภาวะและการศึกษาอื่นๆ ของสถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ ภายใต้การสนับสนุนทางวิชาการของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พบว่ามีกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหัวหอกของการพัฒนาในทุกๆ ด้านที่เป็นความรับผิดชอบของ อปท.

สามารถสร้างสุขภาวะให้คนท้องถิ่นได้อย่างที่รัฐส่วนกลางทำไม่ได้หรือทำไม่ได้อย่างทันการณ์ เช่น มีการกำกับกตีกักการศึกษาชุมชนและการทำเกษตรอินทรีย์ของ อบต.แม่ทา จังหวัดเชียงใหม่

การให้สวัสดิการชุมชนตั้งแต่การเกิดจนตายของเทศบาลตำบลโม่งค้อ จังหวัดลำพูน การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำผังชุมชนของเทศบาลตำบลปริก จังหวัดสงขลา การแยกและจัดการขยะของ อบต.ดอนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ การจัดการภัยพิบัติของ อบต.แม่พูล จังหวัดอุตรดิตถ์ หรือเทศบาลเมืองยะลา ที่พยายามใช้ทุกวิถีทางตั้งแต่สภาประชาชน ทีมฟุตบอล วงออเคสตราเด็กมา

มติชน

Matchon
Circulation: 950,000
Ad Rate: 1,100

Section: ประชาชน/กระแสทรรศน์

วันที่: ศุกร์ 5 กันยายน 2557

ปีที่: 37

ฉบับที่: 13326

หน้า: 20(กลาง)

Col.Inch: 111.04

Ad Value: 122,144

PRValue (x3): 366,432

ศิลปะ: ชาว-ดำ

คอลัมน์: ดุลยภาพดุลยพินิจ: กระจายอำนาจ เพื่ออนาคตของประเทศและคืนความสุขให้รากหญ้า

ช่วยคลายความขัดแย้ง

สอดคล้องกับผลวิจัยของ ผศ.ดร.วีระศักดิ์ เครือเทพ ที่สรุปว่า ประชาชนส่วนใหญ่พึงพอใจบริการของ อปท. และร้อยละ 75 ไม่ต้องการให้ยุบเลิก อปท. เราต้องให้กำลังใจกลุ่มเหล่านี้ ไม่ใช่กดให้ทุกแห่งหนจมดินไปเหมือนกัน รัฐบาลใหม่ควรจะเปิดใจลงไปดูงาน อปท. เหล่านี้ให้เห็นเองกับตาว่า มี อปท. ที่พัฒนาตัวเอง และพัฒนาท้องถิ่นไปถึงไหนต่อไหนแล้ว เป็นที่พึงของคนจนและจนที่สุดมากกว่าราชการส่วนภูมิภาคที่ยื่นมือไปก็ไม่ถึง

แต่มาบัดนี้ เวทีเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นก็ได้ถูกแช่แข็งตามเวทีเลือกตั้งระดับประเทศไปด้วย ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 85/2557 เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว ให้งดการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นไปก่อนจนกว่าจะมีประกาศเปลี่ยนแปลง

โดยในระหว่างนี้ให้คัดเลือกบุคคลที่มีความรู้และความสามารถด้านการบริหารงานท้องถิ่น การคลังท้องถิ่น การศึกษาท้องถิ่น การอนามัยและสาธารณสุข กฎหมาย

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยอย่างน้อยสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นทั้งหมดต้องเป็นข้าราชการหรือเคยเป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับชำนาญการพิเศษ หรือระดับ 8 หรือเทียบเท่าขึ้นไป เป็นบุคคลในเขตจังหวัดนั้นและดำรงตำแหน่งประธานหรือหัวหน้าองค์กรภาคเอกชนหรือภาคประชาชนที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีการจดทะเบียนไว้กับส่วนราชการหรือมีหนังสือรับรองจากส่วนราชการ ส่วนคณะกรรมการสรรหา ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ อัยการจังหวัดคนหนึ่ง (ซึ่งยกการสูงสุดมอบหมาย) ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด (ฝ่ายทหาร) และประธานสภาหอการค้าจังหวัดหรือประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดหรือประธานสหภาพนายความประจำจังหวัดซึ่งคัด

เลือกตนเองให้เหลือหนึ่งคนเป็นกรรมการให้ท้องถิ่นจังหวัดเป็นเลขานุการคณะกรรมการสรรหา

ฟังแค่ตำแหน่งผู้สรรหาก็ก็น้อยแล้วใช่ไหมคะท่านผู้อ่าน

ส่วนในกรณีผู้บริหารท้องถิ่นครบวาระหรือว่างลง ให้ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่นายกองดีกรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลก็คือ ในสภาท้องถิ่นที่เกิดขึ้นใหม่จึงกลายเป็นสภาข้าราชการ ซัดดีก็คือ ข้าราชการรัฐระเบียบราชการดี ทำงานร่วมกับกระทรวงมหาดไทยได้สะดวก แต่ข้อดียังมีมากกว่าข้อดีมาก เพราะข้าราชการที่สรรหามาในระดับจังหวัด อาจไม่รู้จักปัญหาของท้องถิ่นที่อยู่ห่างไกลได้ดี ความจริงที่เกิดขึ้นคือ บางคนที่สรรหาเข้าไปก็อยู่คนละท้องถิ่นด้วยซ้ำ แถมพวกที่ยังเป็นข้าราชการอยู่ก็รับเงินเดือนซ้ำซ้อน ขาดความใกล้ชิดกับประชาชนรากหญ้า

ผู้เขียนก็พอจะเข้าใจอยู่ว่าในช่วงที่ไม่อยากให้มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง เพราะปัญหาการเมืองอาจปะทุขึ้นมาอีก แต่งานวิจัยของ นายชัยพงษ์ สำเนียง ที่ทำให้สถาบันซีให้เห็นว่า การเมืองระดับชาติ กับการเมืองระดับท้องถิ่นไม่จำเป็นต้องไปในทิศทางเดียว เพราะการเมืองท้องถิ่นเกี่ยวข้องกับปัญหาเฉพาะหน้า ผลประโยชน์ระยะยาวของท้องถิ่น ไม่เหมือนการเมืองระดับชาติที่ชาวบ้านเห็นว่าเป็นการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างอำนาจในภาพใหญ่ ในระดับท้องถิ่น “สี” จึงไม่สำคัญเท่า

นายชัยพงษ์ยกตัวอย่าง นายชยัน วิพรหมชัย นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลโลงโม่งค์ ที่สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ แม้จะอยู่ในเขตสีแดง แต่ด้วยผลงานที่สร้างสมมา ถึงแม้จะไปแพ้เลือกตั้ง ส.ส. ให้กับผู้แทนพรรคอื่น แต่ก็สามารถกลับมาลงเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีที่ตำบลเดิมได้

จริงอยู่ว่า การเลือกตั้งที่ใช้เงินยังมีอยู่ทั่วไป แต่เงิน (จำนวนหนึ่ง) เป็นพื้นฐานของการหาเสียงอยู่แล้ว อย่างน้อยก็เป็นค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าเสียโอกาสการทำงานในวันนั้น เพราะชาวบ้านเขาทำมาหากินโดยไม่เลือกวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ เช่น เข้าป่าหรือทำเกษตร หน่วยราชการจากส่วนกลางเวลาจะประชุมกับชาวบ้าน ก็จะจ้างชาวบ้าน

มา โดยเฉพาะให้มาลงชื่อเพื่อให้เห็นด้วยกับโครงการพัฒนาใหญ่ๆ

ถ้ารัฐบาลหวังเรื่องการหาเสียง ก็ให้มีการลงคะแนนโดยไม่มีการหาเสียงก็ได้ ให้ผู้สมัครสามารถเสนอนโยบายผ่านโปสเตอร์ ท่าโม คสช. ไม่เปิดโอกาสให้การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นให้เป็นการเลือกตั้งแบบ “อารยะ” ที่คุณหมอบระเวศเสนอ คสช. สามารถค่อยๆ จัดการเลือกตั้งใหม่รายพื้นที่อย่างมีการกำกับได้ และให้เป็นการทดลองประชาธิปไตย กรณีการเลือกตั้งท้องถิ่นจะเป็นโอกาสอันดีเพราะการเลือกไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมกันทั้งประเทศ

ปัญหาข้อที่ 2 ที่ปนกันเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่า โกงกินกันมาก ถ้าเอาสาเหตุนี้มาเป็นเหตุผลที่ไม่เลือกตั้ง ก็ไม่ต้องเลือกตั้งรัฐบาลกลางตลอดไปได้เหมือนกัน เพราะพรรคการเมืองระดับชาติ โกงกินกันในระดับแสนล้าน และมีกลโกงพิสดารกว่ากันมาก ทางแก้คือให้ประชาชนในท้องถิ่นมีข้อมูลที่ครบถ้วนและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบโครงการต่างๆ ของรัฐ ส่วนราชการก็ควรแสดงงบประมาณของการใช้เงินอย่างละเอียด และให้ข้าราชการตั้งแต่ระดับ 8 ขึ้นไปแสดงบัญชีทรัพย์สิน

การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นเป็นโอกาสและอนาคตของประเทศ เพราะเป็นหน่วยงานรัฐที่ใกล้ชิดประชาชนที่สุดในความเห็นของผู้เขียน การปฏิรูปการศึกษา และการจัดการท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรม เป็นเงื่อนไขสำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน

คืนความสุขให้ชาวบ้านโดยการเริ่มเลือกตั้งท้องถิ่นอย่าง “อารยะ” อย่างเร็วไว เกอะคะ !

(หมายเหตุ การศึกษาที่กล่าวมาของสถาบันฯ ความเป็นไหลตพรได้ที่ www.tuhpp.net)